

N:o 30.

Ank. till Riksd. kansli den 16 April 1888, kl. 5 e. m.

Andra Kammarens fjerde tillfälliga utskotts utlåtande n:o 9, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t i fråga om utgifvande af en statstidning för legala tillkännagifvanden m. m.

Uti en inom Andra Kammarerna väckt och till dess fjerde tillfälliga utskott remitterad motion, n:o 171, har herr *A. P. Danielson* yrkat efter orden: att Riksdagen må hos Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes föranstalta om utredning i syfte att alla legala tillkännagifvanden så väl af embetsmyndigheter som enskilde i de fall, då sådana offentliga tillkännagifvanden äro enligt lag och författningar dem ålagda, må införas i en statstidning, afsedd uteslutande för dylika tillkännagifvanden och för meddelanden från regeringen och Riksdagen i vissa ärenden, utgifven under statsmyndighets kontroll samt så ordnad, att berörda tillkännagifvanden med lätthet må kunna i sina olika grupper igenfinnas och med minsta möjliga kostnad för vederbörande, hvilken utredning äfven torde omfatta frågan i hvad mån och på hvilket sätt samma statstidning borde kostnadsfritt utdelas, samt till nästa Riksdag inkomma med förslag i ämnet. I afseende å nu omförmälda yrkande har motionären till en början anfört, att, enligt uppfattning, hvilken länge varit mera allmänt gällande, den annonsering, som funnes i lag anbefald och som upptoges i Post- och Inrikes tidningar, vore till följd af annonsernas dyrhet en tunga för den stora allmänheten och särskildt för den fattigare befolkningen mycket tryckande.

Det hade uppgifvits, att svenska akademien på grund af erhållet privilegium af den 20 december 1791 vore såsom utgifvare af Post- och Inrikes tidningar ensam berättigad att få nämnda tidning erkänd som den enda med laga vitsord att upptaga den i lag anbefalda annonseringen i »allmänna tidningarne»; men då akademien icke, på sätt i tryckfrihetsförordningen stadgades, förnyat det uppgifna privilegiet, utan på 1830-talet låtit det förfalla, kunde hinder deraf ej möta att ordna den lagtvungna annonseringen mera tidsenligt och på annat sätt än nu. Och då berörda annonsering med skäl kunde hänföras till en lagtvungen skatt, som vore pålagd svenska folket i alla de fall, då allmänna eller enskilda rättsförhållanden eller borgerliga angelägenheter i lag så bjöde, borde äfven tillses, att denna skatt icke utginge med större belopp, än behovet kräfde, och att den icke godtyckligt bestämdes af en enskild person eller af svenska akademien. Det vore nogsamnt bekant att, ehuru Posttidningen utginge i en upplaga af icke så betydligt antal exemplar och egde en mycket begränsad läskrets mot en del andra tidningar, den ändock gäfvde svenska akademien betydlig inkomst, derigenom att akademien bortarrenderat tidningen till enskild person. Arrendesumman kunde icke uppgifvas, emedan svenska akademien vägrat lemna meddelande derom, såsom syntes af Riksdagens revisorers berättelse om den år 1887 af dem verkställda granskning af statsverkets samt andra af allmänna medel bestående fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1886*).

Vidare yttrar motionären: »För att i förenämnda afseende få, som mig synes, en skattejemkning för den stora allmänheten och för att på samma gång få ett mera allmänt och verkligt gagn af den lagtvungna annonseringen, har jag trott tiden vara inne, att Riksdagen vidtager åtgärder i denna fråga. Jag har nemligen tänkt mig att sådana tillkännagifvanden, som äro så väl för embetsmyndigheter som enskilde enligt lag och författningar påbudna, må kunna införas i en statstidning, afsedd uteslutande för dylika tillkännagifvanden och meddelanden från Riksdagen samt regeringen i vissa ärenden. Jag anser att denna tidning skulle utgifvas under statens kontroll och utdelas till embetsverk och myndigheter samt rikets kommuner äfvensom finnas att tillgå genom prenumeration och försäljning; att tryckningen af sagda tidning borde ske efter täflan, genom aftal för viss tid, med enskildt tryckeri i hufvudstaden, eller såsom i vanliga fall för tryckning af de så kallade länskungörelserna tillgår; samt att annonspriset

*) Sid. 278—285.

för legala annonser beräknades till så lågt pris som möjligt och så, att endast omkostnaden för tidningens utgifvande blefve i medeltal ersatt.»

Slutligen förklarar motionären, att, då ordnandet af den väckta frågan, som rätt väsentligen berörde den stora allmänheten så väl beträffande penningar som i rättsligt hänseende, svårigen torde kunna komma till stånd utan en föregående utredning, lämpligast vore, att Riksdagen hos Kongl. Maj:t anhölle om en sådan utredning, och att Kongl. Maj:t ville till Riksdagen afgifva förslag till frågans fullständiga ordnande i det af motionären angifna syfte.

Fäster man sig vid det af motionären begagnade uttrycket »stats-tidning», så är det nu icke första gången, som förslag i afseende å en sådan tidning förelägges Riksdagen. Men de förut under nuvarande representationsskick gjorda framställningarna i denna riktning hafva visserligen gällt något helt annat än hvad i den föreliggande motionen uppenbarligen åsyftas. Vid 1877 års riksdag väcktes nemligen inom Första Kammaren af A. O. Wallenberg en motion, hvari — på grund af önskvärdheten deraf att regeringen hade till sitt förfogande ett organ inom pressen för att, särdeles under tiden emellan riksdagarne, underrätta allmänheten om sina önsknings och sträfvanden samt vederlägga de uttalanden, som kunde af dess motståndare blifva gjorda, m. m. — föreslogs, att Riksdagen måtte på ordinarie stat uppföra 50,000 kronor till regeringens förfogande för att, på sätt regeringen funne lämpligt, användas till upprättande af en tidning, som inom pressen skulle representera regeringens åsikter och önsknings. Denna motion afstyrktes af statsutskottet, som dervid erinrade, dels att en af Kongl. Maj:t till 1865—1866 årens Riksdag aflåten framställning om anvisande för år 1867 af ett extra anslag å 38,000 kronor att ställas till Kongl. Maj:ts disposition i ändamål att, genom öfverenskommelse med utgifvaren af Post- och Inrikes tidningar, tills vidare, så vidt ske kunde, bereda de fördelar, som med en officiel tidning afsåges, blifvit af Rikets Ständer afslagen, och dels att det årliga understöd å 10,000 kronor, hvilket förut lemnats Posttidningen från medel under de särskilda hufvudtitlarne, dämera vore indraget. Statsutskottets berörda afstyrkande hemställan blef ock af båda kamrarne bifallen, och då Wallenberg vid 1879 års riksdag förnyade motionen blef densamma

äfvén af statsutskottet afstyrkt och af Riksdagens begge kamrar afslagen.

Då utskottet nu går att meddela sitt utlåtande i anledning af herr Danielsons förevarande motion, har utskottet ansett sig böra till en början stanna något vid motionärens ofvan upptagna uttalande i fråga om svenska akademiens ställning till Posttidningen. Denna ställning torde emellertid icke kunna klargöras utan en, om ock mycket sammanträngd, historisk redogörelse i ämnet, och får utskottet alltså nu lemna en sådan redogörelse, hufvudsakligen grundad på upplysningar, meddelade af professor *Gustaf Ljunggren* i hans från trycket utgifna verk »*Svenska Akademiens Historia 1786—1886*».

Samma dag konung Gustaf III instiftade svenska akademien, den 20 mars 1786, utfärdade konungen för akademien privilegier och stat. I sistnämnda handling, som är kontrasignerad af E. Schröderheim, förekommer, bland annat, följande:

»Till fond för akademien anslås:

Af den inkomsten, som för Svenska Avisornas utgifvande General Post-Direktören åtnjuter, vill Kongl. Maj:t vid första ledighet af samma embete för evärdeliga tider skänka akademien årligen en summa af 1,000 Rdr, men emellertid af behållne eller inflytande ensakesböter samma summa tillika med en ytterligare af 1,228 Rdr,

tillsammans 2,228 Rdr.

Utaf inkomsten för Torneå laxfiske-arrende 262 » Rdr 2,490.»

»Den 11 mars 1791» — säger Ljunggren — »afled generalpostdirektören Mathias Benzelstjerna, och den 20 december 1791, således endast några månader före Gustaf III:s död, kom akademien i besittning af den påräknade tidningsinkomsten. Det kongl. brefvet tillkännagaf, att, sedan statssekreteraren Benzelstjerna affidit, och det år gått till ända, under hvilket hans arfvingar egt uppbära inkomsten så väl af Posttidningarna, »hvilken honom uppå dess lön varit anslagen», som ock af Inrikes-tidningar, »hvilken honom personligen tillkommit», ville konungen, på grund af sitt löfte, tillägga akademien afkastningen af båda dessa blad. »Vi hafva», heter det, »i anledning deraf låtit för Eder derå utfärda det nådiga privilegium, hvilket vi Eder härhos till-sände, och på det akademiens förmån häraf så mycket mera må stad-gas och stärkas, hafva Vi icke allenast utsett 3:ne Edra ledamöter, kanslirådena Rosenstein och Adlerbeth samt prostén Nordin, att be-

sörja och ansvara för tidningarna, utan äfven låtit, igenom vårt hofkanslersembete, med dem afsluta kontrakt.»

Det akademien sålunda tillhandakomna privilegium å de så kallade »Posttidningarne», hvilka skulle meddela utländska nyheter, och »Inrikes Tidningarne» är gifvet den 20 december 1791*). I privilegiet har konungen »för evärdeliga tider» förunnat akademien rättighet att ensam förlägga och utgifva nämnda två tidningar, och förklaras, bland annat, dels att inga andra kungörelser rörande testamenten, skuldforordningsmål, konkurser, auktioner, förmynderskap, »tjensters ledighet och förgifvande», markegångstaxor »m. m.» skulle anses såsom i laga ordning utgifne, än de, som uti Post- samt Inrikes tidningar blifvit införde, och dels att akademien egde frihet att på vissa år emot en stadgad afgift till en eller flera upplåta sin rätt till tidningarnas författande och utgifvande, då den eller de, som med akademien afhandlat, skulle noga bibehållas vid alla de förmåner, som af konungen blifvit henne tilldelade.

Konungen lät äfven den 22 december 1791 utfärda ett cirkulär till »alla Collegier och Publ. Verk»**), hvori föreskrefs, bland annat, att då kungörelse till Post- och Inrikestidningar insändas, för desamma skulle erläggas betalning, »enligt den taxa akademien allmänheten uti tidningarne meddelar».

Till och med år 1832 utgäfvos Post- och Inrikes tidningar af dem bland svenska akademiens ledamöter, som tid efter annan af akademien arrenderade tidningarna. Arrendebeloppet utgjorde till en början 1,000 rdr specie årligen, med skyldighet för arrendatorerna att, om antalet prenumeranter öfverstege 3,600, för hvarje prenumerant derutöfver till akademien erlägga 16 skilling. Från och med 1804 utgick arrendet i bankomynt. Den 29 oktober 1812 upprättades nytt arrendekontrakt, och de nya arrendatorerna (Rosenstein, Adlerbeth, Edelcrantz, Leopold och Blom) utfäste sig att i årlig arrendeavgift erlägga 2,500 rdr bko. Men prenumerationspriset höjdes samtidigt, »på grund af papperets dyrhet», från 1 rdr 20 sk. b:ko till 1 rdr 28 sk. b:ko för hvardera tidningen. Med år 1821 inträdde den förändringen att de båda tidningarna, efter dertill af Kongl. Maj:t erhållet bifall, sammanslogos till en enda under benämning »*Stockholms Post- och Inrikes Tidningar*», och bestämdes prenumerationspriset å detta blad 1825 till 5 rdr b:ko. Kongl. Maj:t hade redan 1816 förordnat att genom hofkanslerens försorg och under hans inseende skulle i Post- och Inrikes

*) Ordagrann afskrift af handlingen återfinnes å den vid detta betänkande fogade bilaga Litt. A.

**) Se bilagan Litt. B.

tidningar införas, under namn af *officiel artikel*, sådana beslut, författningar och åtgärder, hvilka Kongl. Maj:t ansåge böra komma till allmänhetens kunskap.

Från och med år 1833 öfvertog akademien sjelf tidningen och utgaf densamma genom en af henne utsedd redaktör, så att behållningen ingick till akademiens kassa. Prenumerationspriset höjdes med 32 skilling banko. Men redan den 12 maj 1834 insände akademien till Kongl. Maj:t en skrifvelse, hvaruti tillkännagafs, att, enär redaktionen af ett politiskt dagblad hvarken ingått i syftningen vid akademiens stiftelse eller hos medlemmarne af ett vittert samfund kunde förutsättas, akademien vore betänkt på att utarrendera tidningen till någon välkänd och ansedd enskild man, för att akademien derigenom måtte betrygga sig en både större och framför allt säkrare inkomst af densamma, *men att hon dessförinnan ville hos Kongl. Maj:t göra en underdånig förfrågan, huruvida hon för frånträandet af sitt privilegium kunde af staten påräkna en årlig summa* *). Att bestämma summans storlek öfverlemnade hon åt Kongl. Maj:t, men ville upplysa, att sista årets behållning vore 5,200 riksdaler banko, hvilken summa nära motsvarade inkomsten af de legala annonserna, och hvilken var den lägsta, medelst hvilken hon kunde bestrida sina oundvikliga utgifter och uppfylla sina ingångna förbindelser mot enskilde utmärkte vitterhetsidkare och lärde.

Efter att hafva, såsom här upptagits, redogjort för akademiens nu ifrågavarande skrifvelse yttrar Ljunggren i sitt ofvan citerade historiska arbete följande:

»Af enskilda bref finner man, att akademien för beviljandet af denna anhållan hade konungen personligen att tacka. Den 12 juli 1834 emottog hon underrättelse, att Kongl. Maj:t meddelat henne tillåtelse att från början af år 1835 på *fem* år öfverlåta sitt privilegium å Post- och Inrikestidningars utgifvande till den, som hofkansleren antog att utgifva en svensk statstidning, »på det akademien måtte tryggad till sitt bestånd och ostörd i sin verksamhet egna sig åt sitt egentliga ändamål af estetisk bildningsanstalt, samt Post- och Inrikestidningar bättre än dittills uppfylla sin bestämmelse af officielt dagblad» och »öfvergå från akademiens ledning till det vidgade skick, som en statstidning egnar.»

»Under öfverläggning med hofkansleren bestämdes sedermera, att arrendesumman skulle utgöra 5,200 riksdaler banko, samt att den nye

*) Kursiveringen gjord af utskottet.

redaktören skulle emottaga tidningen redan den 1 november 1834, för att efter eget godtfinnande och på eget ansvar vidtaga nödiga förändringar till innehåll, tryck och beskaffenhet. Formatet, som år 1825 förändrats till liten folio, utvidgades till stor folio och benämningen blef numera *Sveriges Statstidning eller Post- och Inrikes Tidningar.*»

Kongl. Maj:t — hos hvilken akademien redan år 1830, på förekommen anledning, gjort anhållan om föreskrift för embetsverken att ställa sig till efterrättelse kongl. cirkulärbrevet af den 22 december 1791 — utfärdade den 28 november 1835 till alla offentliga verk i hufvudstaden och landsorten kungörelse, innehållande, att Kongl. Maj:t förordnat, på det icke statstidningens redaktion måtte blifva i saknad af påräknad annonsinkomst, att de räkningar, som af redaktionen blifvit meddelade eller framdeles blifva meddelade å de af vederbörande verk införda annonser, skulle godtgöras af de till expenser för nämnda verk anslagna medel. Och den 1 februari 1836 fick statskontoret befallning att för sådana publika embetsverk, åt hvilka särskilda expensmedel icke voro på stat anslagna, skulle af statsanslaget till expenser för de publika verken, uppå skeende requisitioner, direkt godtgöras förfallna annonskostnader.

Ofvan omförmälda aftal om statstidningen förnyades på oförändrade vilkor till slutet af år 1841, men den 12 maj nämnda år uppsade Kongl. Maj:t arrendet. Den 30 december samma år upprättades emellan akademien, å ena, och kanslirådet Wallmark, å andra sidan, kontrakt, hvarigenom tidningen utarrenderades till Wallmark mot samma arrendebelopp, som staten erlagt. Ett par veckor förut — den 7 december 1841 — hade Kongl. Maj:t förklarat, »att för alla rikets styrelse och förvaltning rörande eller dermed sammanhang egande artiklar, hvilka ej tillhöra tidningens officiella afdelning, men, till följd af särskild befallning, i tidningen införas, ersättning, efter vid hvarje kvartals slut aflemnad, behörigen granskad räkning, må af dertill efter omständigheterna anvisade tillgångar meddelas.»

Kontraktet med Wallmark förnyades årligen till och med 1845, då ett kontrakt på tre år afslöts, hvilket 1847 transporterades på kongl. sekreteraren Johan Carl Hellberg. Denne arrenderade tidningen till och med år 1856, hvarefter densamma varit af akademien utarrenderad till ammanuensen Adolf Leopold Björck (1857—1865), akademiens ledamot Carl Wilhelm August Strandberg (1866—1877), litteratören Edvard Bäckström (1878—1886) och kanslisekreteraren P. R. Strandberg, som ännu innehar arrendet.

Tidningens namn förändrades 1844 till »*Post- och Inrikes Tidningar*»,

i sammanhang hvarmed Kongl. Maj:t den 19 december samma år utfärdade en kungörelse af innehåll, att Kongl. Maj:t uppå förekommen anledning funnit godt i nåder förordna, »att de legala kungörelser och annonser, hvilka, enligt lag eller särskilda föreskrifter, böra genom »allmän» tidning offentliggöras, skola hädanefter och intill dess annorlunda varder derom förordnad införas uti det nya dagblad, som, under benämning Post- och Inrikes Tidningar, från och med den 16 uti innevarande månad, i stället för statstidningen utkommit.»

För närvarande gäller en emellan regeringen, å ena, och kansli-sekreteraren Strandberg, »såsom utgifvare af Post- och Inrikes Tidningar», å andra sidan, under den 30 april 1886, afslutad öfverenskommelse, enligt hvilken utgifvaren åtagit sig, bland annat: att svara derför, att tidningen ordentligen utkommer hvarje söckendag; att utan ersättning i tidningen intaga dels »de meddelanden, som hittills lemnats under rubriken officielt», dels »underrättelser från Kongl. Maj:ts kansli, till omfång ungefärligen motsvarande de under innevarande år intagna», dels kortare statistiska uppgifter af allmännare intresse, såsom månadsrapporter angående statsverkets inkomster, bränvinsbränningen, utvandringen ur riket m. m. och dels »kortare uppsatser för dagen, hvilka vederbörande departementschefer önska få i tidningen införda». »Deremot» — heter det vidare i ifrågakomna handling — »får tidningen åtnjuta förmånen att af Kongl. Maj:t och dess regering i så måtto betraktas och behandlas såsom officiel, att alla officiella och legala kungörelser, der ej i särskilda författningar annorlunda stadgas, samt underrättelser om utnämningar och andra regeringsåtgärder, såsom hittills, i första hand der införas». Sista punkten i öfverenskommelsen lyder: »I fall kontraktet icke uppsäges minst nio månader före utgången af ett kalenderår, anses detsamma vara gällande för hela det näst påföljande kalenderåret».

Svenska akademien har i upprättandet af berörda öfverenskommelse icke deltagit, likasom handlingen ej heller är af någon å akademiens vägnar undertecknad.

Tryckfrihetsförordningen den 16 juli 1812 innehåller i 1 § 3 mom. följande stadganden:

»Inga privilegier på skrifers utgifvande, af hvad form och beskaffenhet de vara må, skola hädanefter behövas, utan vare för hvarje författare eller förläggare, thy förutan, utgifningsrätten af trycket fri, andras redan erhållna uteslutande rätt dock oförkränt. Sådan uteslutande rätt må hädanefter ej förunnas på längre tid än tjugu år. På obestämd tid, redan förunnad, gälle endast för dens lifstid, som den

erhållit. Privilegier på skrifers utgifvande, förlänta till allmänna inrättningars understöd, äge ej kraft för längre tid än tjugu år, räknade från denna dags datum. Kongl. Maj:t dock obetaget, att dem, hvarje gång, på högst tjugu år förnya.»

Utskottet har sökt vinna upplysning, huruvida förutnämnda »privilegium för svenska akademien uppå Post- och Inrikes tidningar» blifvit någon gång af Kongl. Maj:t förnyadt. De efterforskningar, som skett, hafva ledt till det temligen säkra antagande, att någon sådan förnyelse *icke* egt rum.

Om nu, efter öfvervägande af hvad härmed blifvit anfördt i fråga om svenska akademiens ställning till Posttidningen, det synes sannolikt, att akademiens privilegium på tidningen icke lägger hinder i vägen för Kongl. Maj:t att, efter uppsägning af den med tidningens nuvarande utgifvare afslutade öfverenskommelse, meddela förordnande, hvarigenom officiella och legala kungörelser komma att i första hand införas i annan tidning, så torde, innan man går vidare, det vara skäl att söka utreda, hvilken verkan en dylik anordning skulle för akademien medföra.

Då prenumerationsinkomsten för Posttidningen, på sätt längre fram skall närmare angifvas, för närvarande uppgår till ett jämförelsevis icke betydligt belopp, torde det kunna tagas för gifvet, att nämnda tidning, beröfvad de officiella och legala kungörelserna — hvilkas befintlighet i tidningen lärer utgöra grunden jemväl för en högst betydlig del af prenumerationen — icke vidare kan utgifvas, hvaraf återigen följer, att svenska akademiens inkomst från tidningen upphör. Här framställa sig sjelfmant tvenne frågor. Den första: huru stor är akademiens inkomst från Posttidningen? Och den andra: huru stora äro akademiens öfriga inkomster?

Utskottet har förut visat, hurusom det akademien tillkommande arrende för tidningen från 1835 under en följd af år uppgick till 5,200 riksdaler banko årligen. Det nuvarande arrendebeloppet kan utskottet deremot icke uppgifva, och motionären har antydtt skälet dertill. Det förhåller sig nemligen så, som motionären påpekat, att akademien afböjt att gifva statsverkets revisorer del af akademiens enskilda räkenskaper. Nämnde revisorer hafva icke mindre än sex särskilda gånger, nemligen 1846, 1859, 1869, 1872, 1883 och 1887, gjort

framställning om delfående af berörde räkenskaper, men akademien har ej ansett sig böra utlemna dem, och Kongl. Maj:t har icke funnit skäl att derom meddela henne förståndigande. Ehuru ej egentligen hörande till den föreliggande frågan, torde det likväl vara i sin ordning att här omnämna — hvad af akademiens den 23 november 1887, i anledning af statsrevisorernas då gjorda framställning, afgifna förklaring framgår — att det egentliga skälet till akademiens obenägenhet att gå statsrevisorernas önskan till mötes, ligger i den omständigheten, att akademiens enskilda utgifter — hvilka för öfrigt årligen granskas af för hvarje gång inom akademien särskildt utsedde ledamöter — till icke obetydlig del upptagas af understöd åt behöfvande litteratörer eller deras efterlevande anhöriga, och att dessa understöd, hvilkas utdelande är af grannlaga natur, stundom skulle förlora åtskilligt af sin betydelse, om de underkastades offentlighet.

Vidkommande den andra frågan, eller beloppet af akademiens inkomster *utöfver* tidningsarrendet, förekommer, att å riksstatens åttonde hufvudtitel äro uppförde dels för svenska akademien 2,250 kronor och dels till tillfälliga honorarier åt vittra författare 6,000 kronor. Med afseende å sistnämnda summa eger dock akademien endast att till Kongl. Maj:t afgifva förslag i fråga om fördelningen och att ombesörja utbetalningen af de utaf Kongl. Maj:t fastställda honorarier.

Under akademiens vård stå två enskilda donationer, nemligen friherre von Beskows stipendiefond och Zibethska fonden. Rörande ställningen af dessa fonder lemna akademien sedan 1883 redogörelse till statsrevisorerna, och inhemtas af nämnde revisorers senast afgifna berättelse, att de båda donationsfonderna vid början af 1887 uppgingo, den Beskowska till 23,089 kronor och den Zibethska till 7,249 kronor 25 öre. Afkastningen af Beskowska fonden är afsedd till utrikes resestipendier för obemedlade vitterhetsidkare. Zibethska fonden är stiftad för att bereda tillfälle till utdelande af pris för förtjenstfulla skrifter. Besparingarna å denna fond hafva emellertid användts jemväl till understöd åt förtjente vitterhetsidkare.

Fastigheten n:r 18 vid Skeppsbron här i hufvudstaden, hvilken fastighet är bevillningstaxerad till 149,300 kronor, eges af akademien, som fått tillösa sig densamma för något öfver 50,000 kronor, enligt bestämmelse i friherre von Beskows testamente. I denna fastighet, hvilken i dess helhet af akademien tillträdtes 1880, skall, jemlikt föreskrift i nämnda testamente, akademiens sekreterare innehafva boställsvåning.

Det torde således vara klart, att, om svenska akademiens inkomst

från Posttidningen upphör, de penningemedel, hvaröfver akademien, för fyllandet af sin uppgift, får att årligen förfoga, komma att inskränkas till statsanslaget, 2,250 kronor, hvartill möjligen kommer någon behållning af akademiens fastighet.

Man behöfver endast helt flyktigt genomgå professor Ljunggrens ofvan citerade historia för att finna, ej mindre att inkomsten af Posttidningen städse af akademien ansetts snart sagdt som ett lifsvilkor, än äfven att de medel, hvaröfver akademien förfogat, blifvit af henne i allmänhet använda på ett godt och ädelt sätt. Det är oemotsägligt, att akademien äfven genom materielt understöd banat vägen för många obemedlade vitterhets- och vetenskapsidkare, hvilka sedermera gjort fäderneslandet ära eller gagn, och åtskilliga företag, afsedda till heder för Sverige och dess stora minnen, har akademien, efter måttet af sina begränsade tillgångar, understött. Det torde således under alla förhållanden vara hvarken billigt eller nyttigt att utan vidare, i fråga om Posttidningen, vidtaga en åtgärd, hvarigenom akademiens — för att begagna ett i hennes historia icke sällan användt uttryck — »*förnämsta inkomstkälla*» tilltäppes och akademiens tillvaro sättes på spel. Men nu föreligger ock en alldeles särskild omständighet, som, enligt utskottets mening, med styrka påkallar statsmagternas välvilliga intresse för akademien, och det är på denna omständighet, utskottet härvid anhåller att få fästa uppmärksamheten.

De af konung Gustaf III för svenska akademien utfärdade stadgar innehålla uti §§ XXII och XXIII följande:

»XXII §.

Academiens yppersta och angelägnaste göromål är att arbeta uppå Svenska Språkets renhet, styrka och höghet, så uti Vettenskaper, som serdeles i anseende til Skaldekonsten och Vältaligheten uti alla thes tillhörande delar, jemväl uti then, som tjenar at tolka the Himmelska Sanningar.

XXIII §.

Ty åligger äfven Academien at utarbete en Svensk Ordabok och Grammatica, jemte sådana Afhandlingar som bidraga kunna til stadga och befordran af god smak.»

Utskottet har rörande det akademien sålunda ålagda *ordboksarbetet* förskaffat sig några upplysningar. Det är om dessa här är fråga.

På Gustaf III:s tid var, till följd af tidsomständigheterna, ordboksplanen fattad mer ur vitter än ur strängt lingvistisk synpunkt, och sjelfva arbetsplanen, enligt hvilken enskilde af akademiens ledamöter skulle utarbete särskilda bokstäfver och arbetet genom lottning fördelas bland ledamöterna, var visserligen från tidens föreställningssätt i dylika frågor förklarlig men utförbar både genom sakens egen natur och derföre att ledamöternas tid ofta var af andra göromål upptagen. Beskow upptog år 1835 å nyo frågan om ordboksarbetet, sedan detta på grund af nämnda praktiska svårigheter länge hvilat. År 1853 började man tänka på redaktion och tryckning samt begärde och erhöll statsunderstöd af 2,500 rdr. banko om året. Rydqvist vägrade emellertid att blifva redaktör; uppdraget anförtroddes omsider åt Hagberg, men meningsskilnader mellan Rydqvist och honom vållade långt afbräck, och då Hagberg afled 1864, Beskow 1868, samt Rydqvist ej kunnat förmås att öfvertaga ledningen af det hela, men å andra sidan Riksdagen påyrkade större skyndsamhet, måste akademien, som år 1870 utgifvit det af Hagberg redigerade A-häftet af ordboken, år 1872 afsäga sig nyss omförmälda årsanslag och misströstate om möjligheten att utföra företaget. Hon inskränkte sig till att 1874 utgifva sin ordlista samt 1880 Elias Fries' kritiska ordbok öfver de svenska växtnamnen och för öfrigt af önskilda medel uppmuntra lingvistiska arbeten. Men år 1883 återupptog akademien å nyo ordboks företaget. Återupptagandet har skett under gynsamma förhållanden i så mätto som upprättandet af lärostolar i nordiska språk hunnit bära sin frukt och medfört att nu i högre grad och till större mängd än förut vetenskapligt bildade filologer funnits att tillgå. Akademien har till det yttersta af sina tillgångar anvisat medel för ordprofsamlingar, hvilka denna gång företagits med kritisk skärpa och i öfverensstämmelse med nutidens fordringar, hvarjemte i hela ordboksarbetet nu det lingvistiska trädt i första rummet och den moderna språkvetenskapens kraf tillgodosetts. Sistlidet år gingo akademiens utgifter för dessa ordprofsamlingar till omkring 8,000 kronor, men kostnaderna komma att betydligt ökas så snart sjelfva ordbokens utgifvande begynner. Man hoppades, då företaget 1883 återupptogs, att excerpningen för serien A—G i alfabetet skulle kunna vara afslutad 1888 och redaktionen af denna serie då taga sin början, allt under det att excerpningen för de följande bokstafserierna oafbrutet fortginge. Detta hopp kommer icke att svikas, ty det är redan känt, att redaktionen af sjelfva ordboken skall i höst

kunna taga sin början. Redan i förut omnämnda förklaring af den 23 november 1887 har akademien meddelat, att hela hennes inkomst af Posttidningen med undantag af 3,000 kronor, som äro afsedda för hennes sekreterares lön, är *anslagen till ordboks företaget och å dettas konto i akademiens enskilda räkenskaper särskildt bokförd.*

Med afseende å hvad sålunda blifvit upplyst rörande återupptagandet af arbetet med en ordbok öfver svenska språket, hvilket arbetes stora fosterländska betydelse ingen svensk lärer vilja förneka, och med hänsyn jemväl till hvad utskottet förut anfört rörande svenska akademiens ekonomiska ställning och det sätt, hvarpå akademien hittills använt sina tillgångar, finner utskottet åtgärd, hvarigenom akademien går miste om sin inkomst utaf Post- och Inrikes tidningar, icke böra vidtagas utan i sammanhang med anordning, ledande dertill, att ersättning beredes akademien för hvad hon derigenom förlorar.

Innan utskottet fortsätter sin granskning af den föreliggande motionens innehåll, torde det vara på sin plats att meddela några upplysningar rörande de Post- och Inrikes tidningar närmast motsvarande tidningarna i åtskilliga andra länder. De upplysningar i detta hänseende, som stått att vinna, äro dock, utom hvad angår Norge, ganska knapphändiga.

I *Norge* utfärdades den 19 juni 1882, i öfverensstämmelse med Stortingets beslut den 7 i samma månad, en lag om utgifvande af en offentlig kungörelsetidning. Denna lag innehåller hufvudsakligen: att såsom ett tilläggsblad till »Norsk Lovtidende»*) skulle minst en gång i veckan utgifvas »*Norsk Kundgjørelsetidende*», hvori komme att införas alla de kungörelser m. m., som, enligt ditills gällande lagstiftning, bort införas i den norska Rigstidende och i vederbörande stiftstidning eller i endera af dessa tidningar; att i kungörelsetidningen jemväl skulle införas åtskilliga meddelanden från Norges Bank, kungörelser om exekutiva auktioner för försäljning af fast egendom, kungörelser om lediga embeten och tjänster samt andra offentliga »Bekjendtgjørelser», som konungen bestämde skola i tidningen upptagas, hvarförutan statens och kommunens myndigheter egde att få i tidningen införda sina kungörelser; att ersättningen för alla kungörelsers införande skulle bestämmas så, att det allmännas utgifter för tidningen blefve betäckta; att exemplar af tidningen skulle dels utan betalning tillställas de embets-, ombuds- och förrättningsmän, som af konungen bestämdes, dels ock till allmän kännedom utläggas på lämpliga ställen, såsom börser, tings-

*) Motsvarar Svensk Författningssamling här i landet.

ställen, kommunala myndigheters lokaler, jernvägsstationer och dylikt; att tidningens så väl som norsk Lovtidendes adressering och utdelning till prenumeranter och till dem, hvilka egde att gratis erhålla tidningarne, skulle verkställas af postverket mot godtgörelse eller porto, som af konungen bestämdes; samt att de närmare bestämmelserna angående lagens genomförande komme att meddelas af konungen eller den, han dertill bemyndigade.

Genom Kongl. resolutionen den 11 november och den 9 december 1882 stadgades: att öfveruppsigten öfver kungörelsetidningens utgifvande skulle omhänderhafvas af statssekreteriatet, men tidningens redaktion förestås af redaktören för norsk Lovtidende; att justitie- och politidepartementet egde att upprätta kontrakt angående upplåtelse af tidningens utgifvande åt »Christiania Opfostringshus»*) till en början på 2 år och derefter på 6 månaders ömsesidig uppsägning; att betalningen för kungörelsens införande i tidningen fastställdes till 12 öre för rad korpus-stil och 10 öre för rad petit-stil; att prenumerationspriset skulle utgöra 8 kronor årligen**), att de närmare bestämmelserna angående gratisutdelningen skulle meddelas af statssekreteriatet; att amtmännen egde bestämma på hvilka ställen tidningen borde utläggas till allmän kännedom; samt att statssekreteriatet egde att meddela de närmare föreskrifter, som med anledning af tidningens tryckning och utgifvande kunde erfordras.

Norsk Kundgjørelsestidende utkommer nu i regeln hvarje söckendags morgon. 5,000 exemplar af tidningen utdelas gratis eller framläggas i förenämnde offentliga lokaler. Ett lösnummer af tidningen kostar 5 öre.

I Danmark finnes »Berlingske politiske og Avertissements Tidende.» Tidningen är ännu (1884) i samma familjs ego, som grundlade den för 135 år sedan. Regeringen brukar den för att uttala sin mening och meddela sina underrättelser, och tidningen anses derföre såsom ett »halft-officielt blad». Ehuru Berlingske Tidende icke sedan 1840 haft uteslutande rätt till postförsändelse, njuter den dock stora företrädesrättigheter, i det många offentliga kungörelser måste upptagas deri för att vara rättsgiltiga. Tidningen har fördenskull stor utbredning bland affärsmän.

Finland har en officiel annonstidning, utgifven dels på svenska (»Finlands Allmänna Tidning») och dels på finska (»Suomalainen Wirallinen Leth»). Hufvudredaktörerna lära tillsättas af regeringen. De äro åtminstone upptagna i Finlands statskalender.

I Tyskland märkes »Deutscher Reichsanzeiger und Königlich Preussischer Staatsanzeiger». Tidningen utgår från en inrättning, stald under det tyska statministeriet.

*) Denna välgörenhetsanstalt hade förut åtnjutit behållningen af »Den Norske Rigstidende».

**) Det är nu, såsom nedan synes, 4 kr. om året.

Frankrike har »*Journal officiel de la république française.*» Öfver detta blad, som jemväl är hvad i vårt land skulle kallas en riksdagstidning, har inrikesministern »den politiska, litterära och vetenskapliga» ledningen samt utser redaktionspersonalen. Innehafvaren af utgifningsrätten (entreprenören) betalar såsom ersättning för redaktionskostnaden till statskassan 200,000 francs årligen och ställer dessutom borgen för 100,000 francs, men åtnjuter i stället inkomsten af prenumeration och annonser inom bestämda gränser.

Våra gällande lagar och författningar föreskrifva i en mängd olika fall kungörelse i »allmänna tidningarne» eller — hvilket för närvarande är ett och detsamma — i Posttidningen. Det kan icke vara behöfligt eller ens lämpligt att här uppräknat alla dessa fall, men de äro, som redan är sagdt, ytterst talrika, och det är antagligt, att med stigande utveckling inom landet i alla riktningar de komma att allt mer tillväxa. Endast exempelvis må här erinras, att i många äktenskaps- arfs- och förmynderskapsärenden kungörelser i förenämnda tidningar äro påbudne. Om sådana kungörelser stadgas ock i lagfarts-, expropriations- och preskriptionsförordningarna. Strafflagen, utsökninglagen, inteckninglagen, konkurslagen, förordningen om boskilnad, skiftesstadgan, lagen om dikning m. m., förordningen om nya vexellagens införande, grufvestadgan, patentlagen och lagen om skydd för varumärken samt sist, men icke minst, lagen angående handelsregister, firma och procura — alla innehålla de föreskrifter om kungörelse i »allmänna tidningarne». Dessutom införas i Posttidningen, dels på grund af särskilda föreskrifter i bolagsordningar och andra stadgar och, dels till följd endast af tidningens officiella karaktär, en mängd kungörelser och tillkännagifvanden från bank- och bolagsstyrelser, från kommuner (såsom om lediga tjänster) samt för stats- och riksgäldsverkens räkning.

I betraktande af dessa förhållanden lærer motionärens anmärkning, att ifrågavarande annonser äro dyra och särskildt för den fattigare befolkningen mycket tryckande förtjena en noggrann undersökning; ty skulle denna anmärkning befinnas vara grundad, torde åtgärd för vinnande af nedsättning i annonspriset icke böra uraktlåtas. Nämda undersökning förutsätter utan tvifvel en jämförelse emellan Posttidningens annonspris, å ena, och andra svenska dagliga tidningars annonspris, å andra sidan, hvarförutan fvan omförmälda utländska tidningars annonstaxor ej böra helt och hållet förbises.

I dessa afseenden får utskottet hänvisa till följande tabell.*)

*) Uppgifterna om annonsprisen äro, med undantag för Stockholms Nyheter, benäget meddelade af S. Gumælli annonsbyrå (nya annonsbyrån) här i Stockholm.

T i d n i n g e n s n a m n .	Annonpris per rad.
<i>Post- och Inrikes tidningar</i>	12 ¹ / ₂ öre.
<i>Aftonbladet.</i>	
Stockholmsupplagan	20 à 15 à 12 ¹ / ₂ öre
Landsortsupplagan	15 à 10 öre.
Båda upplagorna	30 à 20 öre.
<i>Stockholms Dagblad.</i>	
Stockholmsupplagan	15 öre *).
Landsortsupplagan	18 öre *).
Hela upplagan	33 öre *).
<i>Dagens Nyheter.</i>	
Stockholmsupplagan	15 à 12 öre.
Do med landsortsupplagan	20 à 15 öre.
<i>Nya Dagligt Allehanda.</i>	
Stora upplagan	20 à 15 öre.
Lilla do	15 à 10 öre.
Båda upplagorna	30 à 20 öre.
<i>Scenska Dagbladet.</i>	
St. upplagan	15 à 10 öre.
Landsortsupplagan	15 à 10 öre.
Båda upplagorna	20 à 15 öre.
<i>Vårt Land</i>	15 à 10 öre.
<i>Stockholms Nyheter</i>	8 öre.
<i>Göteborgs Handels- och Sjöfartstidning</i>	12 ¹ / ₂ à 15 öre.
<i>Göteborgsposten</i>	12 ¹ / ₂ öre.
<i>Öresundsposten</i>	10 öre.
<i>Helsingborgs Dagblad</i>	10 öre.
<i>Nya Skånska posten</i>	10 öre.
<i>Norrköpings tidningar</i>	12 ¹ / ₂ öre.
<i>Sydsrenska Dagbladet</i>	12 ¹ / ₂ öre.
<i>Skånska Aftonbladet</i>	10 öre.
<hr/>	
<i>Norsk Kundgjørelses Tidende</i>	12 à 10 öre.
<i>Berlingske Tidende</i>	20 à 15 öre.
<i>Finlands Allmänna Tidning</i>	15 öre.
<i>Deutscher Reichsanzeiger</i>	30 Pfennige.
<i>Journal officiel i Paris</i>	3 Francs.

*) Före texten 25 proc. höjning.

Man finner häraf, att Posttidningens annonspris väl är 2½ öre per rad högre än några andra svenska dagliga tidningars — i ett enstaka fall till och med 4½ öre — samt ½ à 2½ öre per rad högre än Norsk Kundgjørelsestedendes, men icke obetydligt lägre än flera svenska och alla öfriga ofvannämnda utländska tidningars annonspris.

Det må vara sant, att för »den fattigare befolkningen» — som dock väl icke företrädesvis betalar annonserna i Posttidningen — sagda tidnings annonspris kan kännas tryckande; men tyvärr hafva nog de flesta utgifter för denna befolkning en sådan karakter; och då det näppeligen bör ifrågasättas, vare sig att statsverket skall vidkännas någon del af kostnaden för de legala kungörelser, hvilkas gäldande nu är enskilda personer ålagdt, eller att priset för dessa annonser — de der med afseende å korrekturläsning m. m. torde kräfva större noggrannhet och omsorg än andra i tidningar publicerade tillkännagifvanden — skall sättas lägre än det, som i allmänhet lägst gäller i öfriga svenska dagliga tidningar, håller utskottet före, att all skälig anledning till klagan öfver ifrågavarande annonsers dyrhet vore undanröjd, om annonspriset kunde nedsättas till 10 öre per rad.

Frågar man nu efter grunden dertill, att lagstiftaren i en så stor mängd fall, som ofvan antydts, föreskrifvit kungörelser i Posttidningen, så är svaret gifvetvis det, att i alla dessa fall flera eller färre medborgares rätt eller intresse är beroende af *känedom* om kungörelsernas innehåll. Och då härtill kommer, att hvad som blifvit i Posttidningen vederbörligen kungjordt måste, i följd af sakens natur och lagens föreskrifter, anses vara känt af alla dem, det angår, så ligger det i öppen dag, att den främsta och viktigaste fordran, som bör ställas på ett blad, sådant som Posttidningen, är, *att detsamma varder i högsta möjliga mån spridt i hela landet, att det varder känt och beaktadt af den stora allmänheten.* Hela kungörelsesystemet är eljest i grund och botten förfeladt. Motionären har icke heller förbisett vigten häraf. Tvärtom har han i motionen såsom anledning till sitt förslag framhållit äfven behovet af »ett mera allmänt och verkligt gagn af den lagtvungna annonseringen».

Huru uppfyller nu Posttidningen krafvet på spridning öfver allt i landet, eller, med andra ord, har Posttidningen blifvit en tidning för den stora allmänheten?

Till svar härå får utskottet åberopa några siffror. De äro offici-

ella och utvisa antalet genom kongl. postverket prenumererade exemplar af nedannämnde tidningar den 31 mars 1888.

<i>Stockholms Nyheter</i>	7,939	ex.
<i>Dagens Nyheter</i>	6,659	»
<i>Stockholms Dagblad.</i>		
Stockholms-upplagan	144.	
Landorts-upplagan	5,031.	5,175 »
<i>Nya Dagligt Allehanda.</i>		
Stora upplagan	1,063.	
Lilla upplagan	3,527.	4,590 »
<i>Vårt Land</i> (dagliga upplagan)	4,148	»
<i>Aftonbladet</i>	3,227	»
<i>Svenska Dagbladet</i>	3,025	»
<i>Post- och Inrikes Tidningar</i>	1,012	»

Då nu det är otvifvelaktigt, att af de 1,012 exemplar, hvartill Posttidningens landsortsprenumeration den 31 sistlidne mars inskränkte sig, en ingalunda obetydlig del bestälts för embetsverk och myndigheter i orterna, så läser det icke kunna bestridas, att Posttidningens spridning bland allmänheten är helt obetydlig. Detta är för öfrigt känd sak, så god som vittnad. Om anledningen härtill kan utskottet icke döma. Må hända ligger *en* sådan i prenumerationspriset, som är 15 kronor per år^{*)}, hvilket pris emellertid icke torde kunna anses vara allt för högt med afseende å tidningens nuvarande beskaffenhet och omfång. De förutnämnda utländska tidningarna kosta å resp. utgifningsorter, Norsk Kundgjørelsestidende, såsom redan är uppgifvet, 4 kronor, Berlingske Tidende 20 kronor, Finlands Allmänna Tidning 8 finska mark, Deutscher Reichsanzeiger 14 riksmark 40 pf. och Journal officiel 40 francs, allt för helt år räknadt.

Anledningen till Posttidningens ringa spridning må emellertid vara hvilken som helst. Förhållandet ådagalägger lika fullt, enligt utskottets uppfattning, att tidningen i sitt nuvarande skick icke lämpar sig för upptagande af officiella och legala kungörelser, och utskottet är följaktligen ense med motionären derom, att en ändring i detta afseende påkallas af omsorg om allmänhetens välförstådda intresse. Lika med motionären finner utskottet äfven, att föreliggande, ganska viktiga angelägenhets ordnande icke kan ske utan en föregående af Kongl. Maj:t ombesörjd utredning; men då motionären i sin motion framlagt några

*) För landsorten tillkomma 3 kronor årligen för hvarje exemplar i postbefordringsafgift.

grunder för de nya anordningarna, har utskottet ansett sig icke böra underlåta att, om ock blott antydningssvis, beröra äfven denna fråga.

Utskottet delar i hufvudsak motionärens uppfattning rörande innehållet i det ifrågavarande bladet, som väl lämpligen kunde benämnas »Sveriges Allmänna Tidningar». Tidningen, som naturligtvis måste utkomma hvarje helgfri dag, borde, enligt utskottets mening, upptaga — förutom de meddelanden från regeringen, hvarom i förut omnämnda, med nuvarande utgifvaren af Posttidningen utaf regeringen upprättade kontrakt förmåles — endast annonser, nemligen *dels* alla officiella och legala kungörelser, deribland ock riksgäldskontorets, hvilka torde vara af motionären afsedda med uttrycket »meddelanden från Riksdagen i vissa ärenden», *dels* ock andra annonser af alla slag, naturligtvis med undantag af sådana, hvilkas innehåll vore i något afseende olagligt eller opassande. Att samtliga tillkännagifvanden och annonser böra i tidningen ordnas på det mest praktiska och öfverskådliga sätt är sjelfklart. Annonspriyet skulle ej sättas högre än 10 öre för petitrad. Prenumerationspriyet, likasom priyet å lösa nummer, måste hållas synnerligen billigt, och gratisutdelning till embetsverk, myndigheter och kommuner samt tidningens framläggande å lämpliga offentliga lokaler, efter föredömet i Norge, införas.

Tidningens utgifvande torde böra ske under civildepartementets eller möjligen justitiedepartementets öfverinseende af en särskildt för ändamålet anställd person, hvars aflöning lärer kunna hållas mycket måttlig, då någon litterär eller politisk kompetens ej erfordras. Under denne utgifvare anställas erforderliga, helst qvinliga biträden, för räkenskapsföring, korrekturläsning m. m. Tryckningen utbjudes, såsom motionären föreslagit, på entreprenad.

Att en dylik tidning, rätt skött, skulle inbringa medel, tillräckliga att betäcka ej allenast alla statsverkets utgifter för företaget, utan äfven den ersättning, som, enligt hvad utskottet förut förklarat, bör svenska akademien tillkomma — därför kan utskottet af lätt insedda skäl icke här framlägga bevis, men utskottet finner det vara i högsta grad sannolikt. Inkomsten af annonserna måste nemligen varda synnerligen betydlig, helst det icke torde böra betvivlas, att äfven för privata annonser platser skola i riklig mängd sökas i en tidning, som hvarje dag sprides till *alla* kommuner i hela vårt land.

På grund af hvad härmed blifvit utredt och anfördt, hemställer utskottet,

att Riksdagen ville besluta att i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t *dels*

låta utreda, huru vida ej, sedan det med utgifvaren af Post- och Inrikes tidningar under den 30 april 1886 af regeringen upprättade kontrakt blifvit i vederbörlig ordning uppsagdt och upphört att gälla, en tidning, afsedd att upptaga vissa meddelanden från regeringen äfvensom officiella och legala kungörelser samt andra annonser, kunde under statsmyndighets kontroll utgifvas och spridas på sätt utskottet här ofvan antydt, dervid ersättning borde beredas svenska akademien för den minskning i inkomst, akademien, i följd af upphäfvande af Post- och Inrikes tidningars officiella egenskap, kunde visa sig komma att få vidkännas; och *dels* om möjligt till nästa Riksdag afgifva proposition i ämnet.

Stockholm den 16 april 1888.

På utskottets vägnar:

LUDV. ESSÉN.

Bil. Litt. A.

Privilegium för Svenska Akademien uppå Post- och Inrikes Tidningar.

WI Gustaf etc. göre veterligt, at som WI i nåder godt funnit, att de tidningar, som hittills under öfverpostdirecteurens tillsyn utkommit, hädanefter och framgent af Svänkska Akademien skola vårdas; så hafve WI i kraft af detta Vårt Nådiga Privilegium velat för evärdeliga tider förunna denna Academie rättighet att ensam förlägga och utgifva de så kallad Posttidningarne, hvilkas föremål egentligen är at meddela Utländske Nyheter åt allmänheten, såsom och Inrikes Tidningarne, till hvilka afl. Statssecreteraren och Postdirecteuren Matth. Benzeltjerna 1760 uppgaf planen; och detta med efterföljande vilkor och förmåner:

1:o) Academien åtnjuter postfrihet ifrån Hamburg till Stockholm för de Utländske Avisor och Journaler, som till Tidningarnes under-

hållande kunna fordras, och en lika frihet ifrån Stockholm till Hamburg för de exemplar af Academiens Tidningar, som till utländske orter komma at afgå.

2:o) Kommer Akademien at i all dess vidd njuta det Privilegium, som vid inrättningen af Inrikes Tidningarne förberörde år den 12 Augusti blef Statssecreteraren Benzeltjerna personligen förunnadt; och åligger det således Postverket at lemna Akademien alt det biträde som till insamlande af nödige och nyttige underrättelser hittills vanligt varit eller af Akademien till ändamålets befrämjande begäras kan.

3:o) Ingen annan än Svänkska Akademien må äga inom Riket postfrihet för Tidningar, Dag- eller Veckoblad. I följd hvaraf Svänkska Academiens bägge Tidningar skola utan erläggande af postporto till Landsorterne afgå, och skal det stå Akademien öpet at antingen med Postbetjeningen aftala om Tidningarnes afsändande eller ock genom Egit ombud et sådant afsändande till Orterne besörja i hvilken senare händelse dock noga iakttages, at icke omslagen annorlunda göres å Tidningarne, än at Postbetjeningen må vid paquetens emottagande utan möda kunna upptäcka om missbruk af denna Kongl. Maj:ts Nådiga Postfrihet skulle föröfvas, då den brottslige efter lag och författningar bör anses och straffas.

4:o) Skulle Akademien vilja göra någon förbättring med dessa Tidningar, antingen till sakernas fördelning eller annorledes, äger hon frihet at sådant hos Oss i underdånighet anmäla, och sedan WI lemnat vårt Nådiga Bifall, detsamma verkställa.

5:o) Inga andra Kungörelser rörande Testamenten, Skuldfordringsmål, Concourser, Auctioner, Förmynderskap, tjensters ledighet och förgifvande, Markegångstaxor m. m. anses såsom i Laga ordning utgifne än de som uti ofta nämnde Post- samt Inrikes Tidningar blifvit införda.

6:o) Akademien äger frihet at på vissa år emot en stadgad afgift till en eller flere uplåta sin rätt till Tidningarnes författande och utgifvande, då den eller de, som med Akademien afhandlat skola noga bibehållas vid alla de förmåner, som af Oss henne i Nåder tilldelte blifvit.

Emot desse förmåner åligger det Svänkska Akademien at om oftanämde Ut- och Inrikes Tidningars författande, tryckande och utgifvande draga försorg på ett sätt, som uppfyller ändamålet och befrämjar Vårt Nådiga Nöje.

Och som afsigten med det Nådiga Privilegium WI härmedelst tillagt Svänkska Akademien är, både at bibehålla och befordra en för det Allmänna nyttig inrättning, såsom ock at gifva et förnyadt vedermale

af det synnerliga hägn, hvarmed WI omfatta Academien, så vele WI ej allenast skydda Academien för alt slags intrång i detta Privilegio utan ock i synnerhet till förekommande af eftertryckning hafva stadgat, at den som dristar eftertrycka eller utgifva Academiens Tidningar, skall böta 100 Rdr Specie och mista Exemplaren. Hvilket vederbörande till etc.

Gifvet Stockholms Slott den 20 December 1791.

GUSTAF.

E. Schröderheim.

Bil. Litt. B.

Circulaire till alla Collegier och Publ. Verk, angående insändande af sådana underrättelser, som vanligen uti Inrikes Tidningen införas.

Gustaf etc. Då WI nu i Nåder behagat tilldela Svenska Akademien rättigheten att hädanefter utgifva Post- och Inrikes Tidningarne, och WI gerna se, att berörda Tidningar vinna den förbättring och fullständighet, som med deras ändamål och allmänhetens nöje instämmer; så vele WI Eder härmed i Nåder anbefalla att icke allenast fullfölja meddelandet af sådana underrättelser, hvilka uti Inrikes Tidningens slut vanligen införas, utan ock att i öfrigt gifva de upplysningar, som Akademien kan finna sig föranlåten att begära.

Som Kungörelser eller de så kallade Notifikationer icke anses att medföra laglig verkan, så framt de ej intagas uti dessa Tidningar, men Akademien icke kan förbindas att med sin bekostnad derom besörja; så böra vederbörande, hvilka icke redan igenom någon särskild kongl. resolution derifrån äro frikallade, enär kungörelselerna insändas, tillika derföre erlägga betalning, enligt den taxa Akademien allmänheten uti Tidningarne meddelar; öfver hvilket allt, uti hvad på Eder ankommer, I hafven att hålla allvarsam hand. WI befalle Eder Gud Allsmächtig nådeligen. Stockholms Slott den 22 December 1791.

GUSTAF.

E. Schröderheim.